

DRI 3001 Våren 2016 2. forelesning

Arild Jansen AFIN

DRI 3001 – 2.forelesning

Bruk av teori og om undersøkelsesopplegg

Temaer

- Innsamling og bruk empiri (datamateriale) i prosjektarbeidet
- Litt om bruk av teori
- Om rapporten

Mål for forelesningen:

- Se eksempler på hvilken rolle teori har i prosjektarbeidet
- Forstå hvordan empiri kan brukes i arbeidet

DRI 3001 - Arild Jansen, AFIN

1

Undersøkelsesopplegget

Datainnsamling og dataanalyse

Dere må lage et systematisk *opplegg* for å samle inn slike data (som også kalles *metodebruk*)

Viktige spørsmål

- Hva slag data (empiri) trenger vi ?
 - » Avgrense fenomenet og problemstillingene
- Hvor finner vi disse data – hvilke kilder skal vi bruke ?
 - » Dokumenter /litteratur
 - » Muntlig kilder
 - » Ulike nettressurser /medier
- Hvordan finner vi relevante data
 - » Dokument/litteraturstudier
 - » Ulike typer Intervjuer /samtaler
 - » Deltakende observasjon
 - » Søkning på nettet

2

Bruk av empiri i prosjektarbeidet

- Empirien (dataene) er den primære basis for analyser i prosjektarbeidet
- Hvordan framkommer empiri
 - » Data samlet inn gjennom egne undersøkelser (dokumentstudier, intervjuer/[samtaler], observasjoner,..)
 - » Faktabeskrivelser produsert av andre (f eks. i beskrivelse av tekniske løsninger dere studere, statistikk andre har samlet inn)
 - » Beskrivelser/vurderinger av oppfatninger, meninger (Kan hentes fra offentlige dokumenter, ulike rapporter, media, etc.)
- Dere må redegjøre for hvordan data er samlet inn
- Der bør redegjøre for svakheter/mangler ved dataene (f eks. lite representativt utvalg, usikre data, gamle data, ..)

3

Kvantitative og kvalitative data

- **Kvalitative** data: Lite formaliserte, "autentiske" i form av tekstlige beskrivelser, utsagn, meninger, taler, bilder osv.
 - **Kvantitative** data: Formaliserte data, gjerne representert ved tall eller bestemte kategorier
- Kvalitative metoder** (*analyse av «myke» data*) anvender av liten grad av formalisering. Målet er å skape dypere innsikt gjennom at dataene er gyldige, ikke prøve dataenes pålitelighet (reliabilitet).
- **Kvantitative metode** (*"analyse av «harde» data, som kan måles*): formaliserte og strukturerte. Færre forhold (variable) som studeres. Bruker ofte statistiske målemetoder.
 - NB: Det er fullt mulig å kombinere kvalitative og kvantitative data og metoder

4

Kvantitativ versus kvalitativ metodiske opplegget Noen typiske eksempler

● Utforme spørreskjema » Vekt på enkle spørsmål, entydige begreper,...● Velge ut intervjuobjekter eller informanter » Representativitet● Gjennomføre intervjuene » Hvordan sikre korrekte data● Bearbeide og analysere dataene » Kode og behandle data i bestemte verdier.» Statistisk analyser i tabeller, frekvenser,» Konklusjoner» Hva sier tabellene, sammenhold med andre tilsvarende studier	● Utforme intervjuguide » Vekt på åpne spørsmål, mangfold, få bedre innsikt,● Velge ut intervjuobjekter eller informanter » Tilstrebe ulikhet, bredde● Gjennomføre intervjuene » Hvordan sikre gyldige data● Bearbeide og analysere dataene » Innholdsanalyse: Fortolke» Identifisere aktører, rolle, handlinger» Trekke ut det vesentlige, sammenligne● Konklusjoner » Hva forteller historiene og sammenstillingen, ev. også sammenhold med andre studier

5

Angivelse av kilder i rapporten

- **Skriftlige kilder:** Kan være offentlige dokumenter, rapporter, nyhetsoppslag/artikler i media, nettsider mm
 - » Kilde skal angis, enten som referanse i teksten, eller som fotnote, men også angis i litteraturliste til slutt.
- **Muntlige kilder (Intervjuer / samtaler)**
 - » Det må tydelig framkomme hvordan opplysninger framkommer (svar på spørsmål, eller egen framstillingen)
 - » Muntlige kilder kan være anonyme
 - » Bruk sitater så langt mulig
 - » Intervjuguide og/eller spørreskjema skal vedlegges
 - » Legg også ved utskrevet (traskribert) intervju
 - » Liste over informanter/intervjuobjekter bør vedlegges
 - » Strategi for utvelgelse spørreskjemapanel skal angis

6

De "klassiske kriterier for kildekritikk

- Tilgjengelighet
 - » F eks. er tilstrekkelig informasjon tilgjengelig
- Relevans
 - » Dette må vurderes opp mot problemstilling (ene)
- Autensitet (ekthet, ikke forfalsket)
- Gjelder særlig skriftlige kilder (dokumenter), men også ved f. eks utfylling av spørreskjemaer, anonyme informanter,..
- Troverdighet
 - » Gjelder alle typer kilder

7

Litt om hva er teori

- "En teori er et forenklet bilde (modell) av virkeligheten "
- En (vitenskapelig) **teori** er en forklaring på et fenomen eller en sammenheng, som har blitt utsatt for mange og kritiske tester uten at disse har resultert i at den kunne falsifiseres (motbevises). Formuleringen av antatte "lover" (naturlover...), er for eksempel teorier. Teorier kan forklare og forutsi et stort spekter av fenomener eller sammenhenger, Se f. eks: <http://no.wikipedia.org/wiki/Teori>
- Teori bygger på tilgjengelig vitenskapelig kunnskap innen et felt
- NB: Denne definisjonen passer ikke innen jusen

8

3 typer teori i DRI-studet

- I jus'en: rettskilder (i hovedsak)
- I informatikk (eksempler):
 - » **Teori for hvordan en utvikler IKT-systemer**
 - Hvordan utforme godt brukergrensesnitt (brukervennlig)
 - Hvordan lage funksjonelt gode og sikre løsninger (SU-teori)
 - Teori for å transformere rettsregler
 - » **Teori for å forstå konsekvenser av IKT-bruk**
 - Faktorer som er viktig for at brukerne er tilfreds med gitte løsning
 - Faktorer som er viktige for sikre god datakvalitet
 - Faktorer som er viktige for at de planlagte gevinster (nytteeffekter) oppnås
- Innen samfunnsvitenskapen
 - » Organisasjonsteori , f eks. hvordan foregår kommunikasjon og samarbeid
 - » Teori om styring
 - » Teori om demokrati
 - »

9

Generelt om bruk av teori i DRI 3001

- Hvor forventer vi at finner dere teori- stoff:
 - » Pensumlitteraturen i hele DRI-studiet
 - » Pensum i DRI 3001
 - » Andre utvalgte fagartikler eller nettsteder som ansees faglig "autoritative"
 - » Wikipedia? Ja, men kildekritikk: sjekk mot andre kilder
- Hvordan bruke teori i arbeidet/rapporten
 - » Definisjon og bruk av *begreper*
 - » Bakgrunn for *formulere tema/problemstilling* og konkrete forskningsspørsmål
 - » Sentralt i *analysen* (drøftingen) for å forstå (forklare) funn dere gjør og å sammenholde med hva teorien "sier"
 - » I konklusjonene, hvor dere oppsummerer deres funn, eventuelt for å begrunne konkrete tiltak som er i tråd med egne funn og eksisterende teori

DRI 3001 - Arild Jansen, AFIN

10

Eksempler på bruk teorien i arbeidet

- Bakgrunn for *formulere tema/problemstilling* og konkrete forskningsspørsmål, f eks.
 - » Tidligere funn viser skepsis til .., eller eventuelt stor interesse for
 - » Noen studier viser at disse faktorer er viktige for
 - »
- I *analysen* (drøftingen) for å forstå (forklare) funn dere gjør, f eks. :
 - » Sammenlignet med andre studier viser våre funn at ...
 - » Våre studier viser at disse faktorer er viktige, som sammenfaller med ...

11

Litt om bruk av begreper og definisjon

- Et *begrep* er en abstraksjon av et "fenomen" (objekt, hendelse,..) i virkeligheten
 - » Begrepsbeskrivelser består av et sett kjennetegn som avgrensner hva et begrep kan omfatte .
 - » Begrepsbeskrivelser er ikke sanne eller gale, men mer eller mindre fruktbare. En *definisjonen* identifiserer essensen i det som skal defineres (Skal beskrive begrepet entydig)
 - » Tilstrekkelige presise begrepsbeskrivelser (definisjoner) gir grunnlag for å klassifisere og sammenligne fenomener
- Begrepsdefinisjoner kan være gitt i en lov (legaldefinisjon)
- Mange begreper har flere definisjoner i litteraturen
 - » Eks Informasjonssystem, eForvaltning, nett-tjeneste,...

12

Eks på definisjoner :

Datasystemer og informasjonssystemer

Et datasystem kan defineres som [Ande89]:

“Et system for *innsamling, bearbeiding, lagring, overføring og presentasjon* av alle former for data”.

⇒ Det finnes både *manuelle* og *datamaskinbaserte* datasystemer

Et informasjonssystem

’ Samlingen av *menneskelige* og *maskinelle ressurser* samt *regler og prosedyrer* organisert for å utføre bestemte *funksjoner* og løse en bestemt *oppgave* (Beekman 1995)

Det finnes ulike andre definisjoner av IS i litteraturen, ikke er “sanne”, men mer eller mindre fruktbare!

13

Ved definisjon av begreper bør dere forholde dere til (teori)-litteraturen

- Når dere bruker *bestemte begreper* bør dere forholde dere definisjoner som er brukt i relevant litteratur
 - » Generelt prøv å unngå:
 - » “Jeg velger å lage denne nye definisjonen ” dersom du ikke kan gi en meget god begrunnelse for hvorfor eksisterende definisjoner ikke er egnet!
- Gjør heller:
 - » Jeg har gjennomgått relevant litteratur (.....) – og funnet at det ikke er et entydig begrepsbruk – og vil i min oppgave legge denne definisjon til grunn, fordi denne vektlegger ..(du forholder deg aktivt de eksisterende definisjoner)

Diskusjon

•Nevn noen sentrale begreper (definisjoner) dere vil bruke i arbeidet

14

Noen råd i skrivearbeidet

- Start skrivearbeidet tidlig
- Sett dere tidsfrister for de enkelte kapitlene
- Fordel skrivearbeidet mellom dere, men ha en “ansvarlig koordinator”
- Les gjennom hverandres bidrag – og sjekk spesielt at bruk av sentrale begreper er konsistente
- Skriv referanser og litteraturliste samtidig med at deres skriver hoveddelen !!
- Ikke utsett skrijving av vedlegg !!
- Sjekk at alle lenker stemmer når rapporten er ferdig

15

**Hva en prosjektoppgave kan/bør inneholde
(Men slett ikke nødvendigvis i denne rekkefølgen)**

- Innledning til temaet
 - Bakgrunn ...– motivasjon – Problemstillinger
- Teoretisk plattform:
 - Beskriver faglig ståsted, aktuelle begreper og sammenhengen mellom dem som kan lede til mer konkrete spørsmål
- Undersøkelsesopplegg : metodisk tilnærming –
 - Bruk av dokumenter, intervjuer, spørreskjema, observasjoner,...
- Empiri: innsamling av data
 - Spesielle problemer knyttet
- Analyse og drøfting
 - Eventuell drøfting av ulike løsningsforslag og anbefalinger
- Avslutning - Konklusjoner
 - Konklusjon og anbefalinger overfor oppdragsgiver
 - Etske og personvernmessige sider dersom dette ikke er berørt før
 - Refleksjoner over valg av metoder og verktøy
 - Refleksjon over og hva dere har lært
 - Litt om prosjektfasene: Plan, ansvarsdeling, gjennomføring med mer

Vedlegg

Denne strukturen passer ikke for alle typer oppgaver !

16

**Momenter i forbindelse med vurdering av projektrapport
(ikke prioritert liste)**

- Ambisjonsnivå (vanskelighetsgrad og problemer)
- Overordnet vurdering - helhetsinntrykk
- Arbeidsomfang/-innsats
- Teoribruk
- Undersøkelsesopplegg (metodebruk)
- Gjennomføring av prosjektet
- Bruk av verktøy/teknikker mm (der hvor det er relevant)
- Litteraturliste/kildebruk
- Dokumentasjon
- Refleksjoner over valg av metoder og verktøy
- Refleksjon over prosess og resultat- hva har gruppa lært

17

DRI 3001 våren 2009 - Arild Jansen, AFIN
